

14

Annual Report 2014

– Protecting important values

Published: March 2015

Layout: Lillian Nordby Øktner, ØKOKRIM

Photos (unless otherwise stated)

- Leif Ingvald Skaug
- With the exception of pages 18 and 20: Shutterstock

Postal address: P.O. Box 8193 Dep, NO-0034 OSLO
Address: C.J. Hambros plass 2 C, 0164 OSLO

Telephone: +47 23 29 10 00

Crime tip-off hotline: +47 23 29 11 00

Fax: +47 23 29 10 01

Email: post.okokrim@politiet.no // desken.okokrim@politiet.no

Website: www.okokrim.no

Contents

Editorial	5
ØKOKRIM statistics	6
Organisation	9
International cooperation	10
Selected ØKOKRIM cases from 2014	13
International award for the Vest Tank case	15
Anti-corruption conference	17
Confiscation	19
Suspicious transactions	20
ØKOKRIM media statements	23

Editorial

Director of ØKOKRIM **Trond Eirik Schea**

ØKOKRIM, Norway's National Authority for Investigation and Prosecution of Economic and Environmental Crime, achieved good results in 2014. We are now investigating more new cases and have achieved a higher rate of convictions than last year, and we have also made a sizeable contribution to doubling the value of assets confiscated by the Norwegian police compared with 2013. Moreover, we have streamlined our case processing to enable digital processing of all criminal cases. Our goal looking forward will be to become even better at selecting the right cases and to achieve even higher asset confiscation figures. We also look forward to sharing our expertise with fewer and more robust financial crime teams as a result of the new police district structure.

We are happy to have achieved most of the important goals for 2014 by a wide margin, and the reduction in case processing times and increase in assets confiscated as a result of a targeted effort were particularly gratifying.

ØKOKRIM celebrated its 25th anniversary in style in 2014, reducing the time spent on each individual investigation and initiating investigation of several new cases, as well as achieving a high clearance and conviction rates, resulting in financial sanctions totalling around NOK 1.5 billion. In addition, the year has seen an increase in our contact with and support provided to the financial crime teams in the police districts. We are happy to have achieved most of the important goals for 2014 by a wide margin, and the reduction in case processing times and increase in assets confiscated as a result of a targeted effort were particularly gratifying. The Norwegian police confiscated assets worth NOK 195 million in total in 2014; ØKOKRIM confiscated NOK 80 million. This is good, but we must raise these figures even higher going forward: Crime must not pay.

ØKOKRIM's threat assessment for 2015–2016 shows that the situation is stable for the areas under our remit, financial and environmental crime. Tax fraud, corruption and pollution are still among the most potent threats. In addition, labour market crime – included for the first time in ØKOKRIM's previous threat assessment (December 2012) – has grown to become an impor-

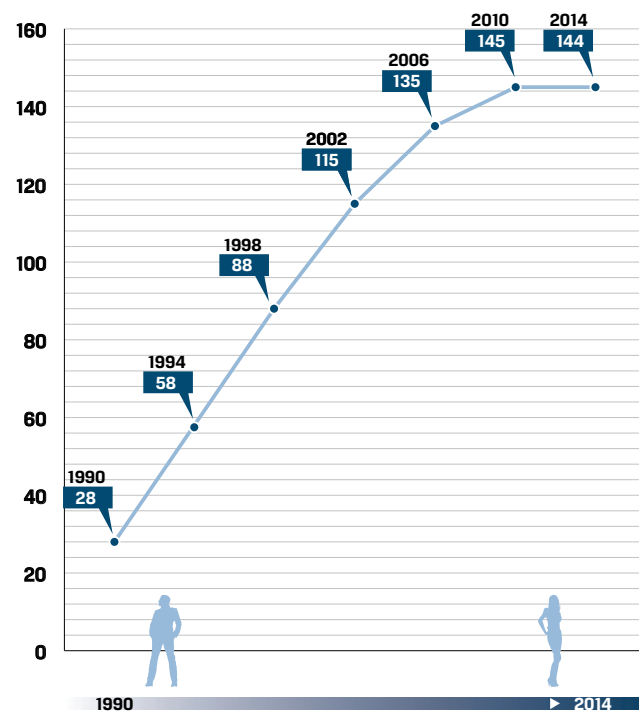
tant, new threat. The term labour market crime covers a number of crime categories, and effective collaboration between the police and other Government agencies is decisive in combating the «grey economy» in e.g. the construction industry.

We are well underway with the implementation of fully digital processing and prosecution of our cases, and ØKOKRIM is also a contributor to the Norwegian police's Added Value Project, as well as the National Courts Administration's Digital Prosecution projects. Digital case processing makes for more efficient and safer processing of complex criminal cases, while also providing a better overview, and this is an area where we want to improve further.

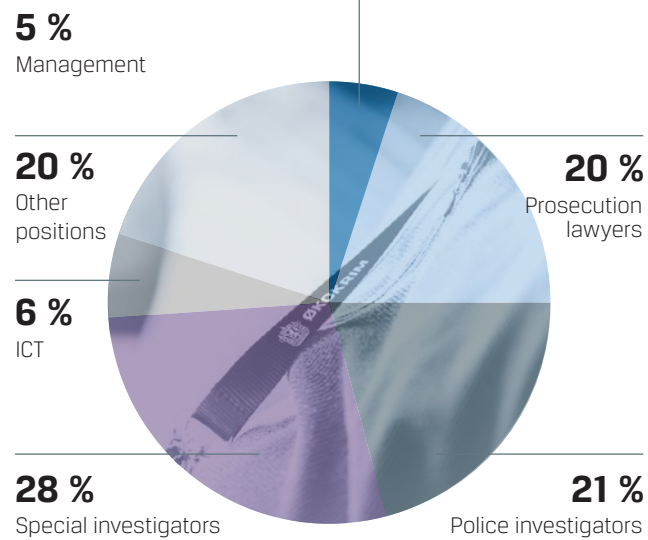
The Government has proposed a police district reform to reduce the number of districts to twelve. This has the potential to significantly strengthen the police's efforts to combat financial and environmental crime. For several years, the police have been a weak link in the authorities' efforts in these areas. It is important that the reorganisation and resource allocation in the new police force substantially strengthen these efforts. ØKOKRIM is ready to take charge of this process.

ØKOKRIM statistics

Employees

Position categories

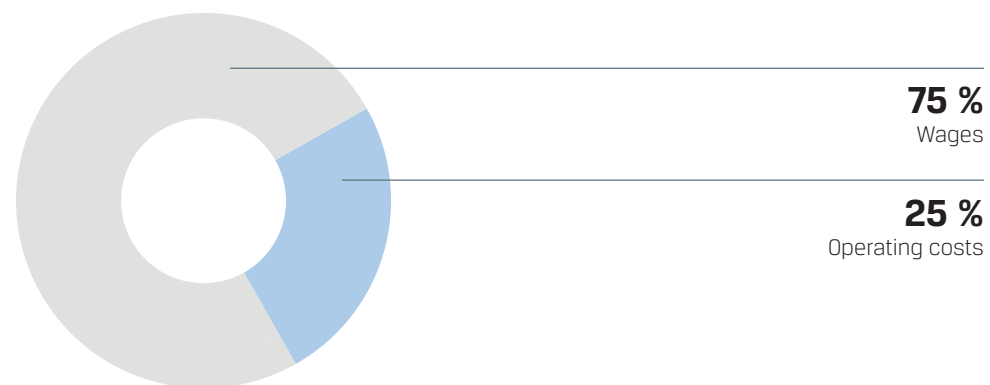
Gender distribution

Resources

	Unit	2012	2013	2014
Budget (as approved at 31 December)*	NOK millions	137 914'	147 144'	151 687'
- Of which wages:	NOK millions	99 795'	103 608'	112 579'
- Of which operating costs:	NOK millions	36 003'	43 267'	38 245'
Staff (employees as at 31 December)	Antall	139	141	144

* Earmarked funds not included.

Results

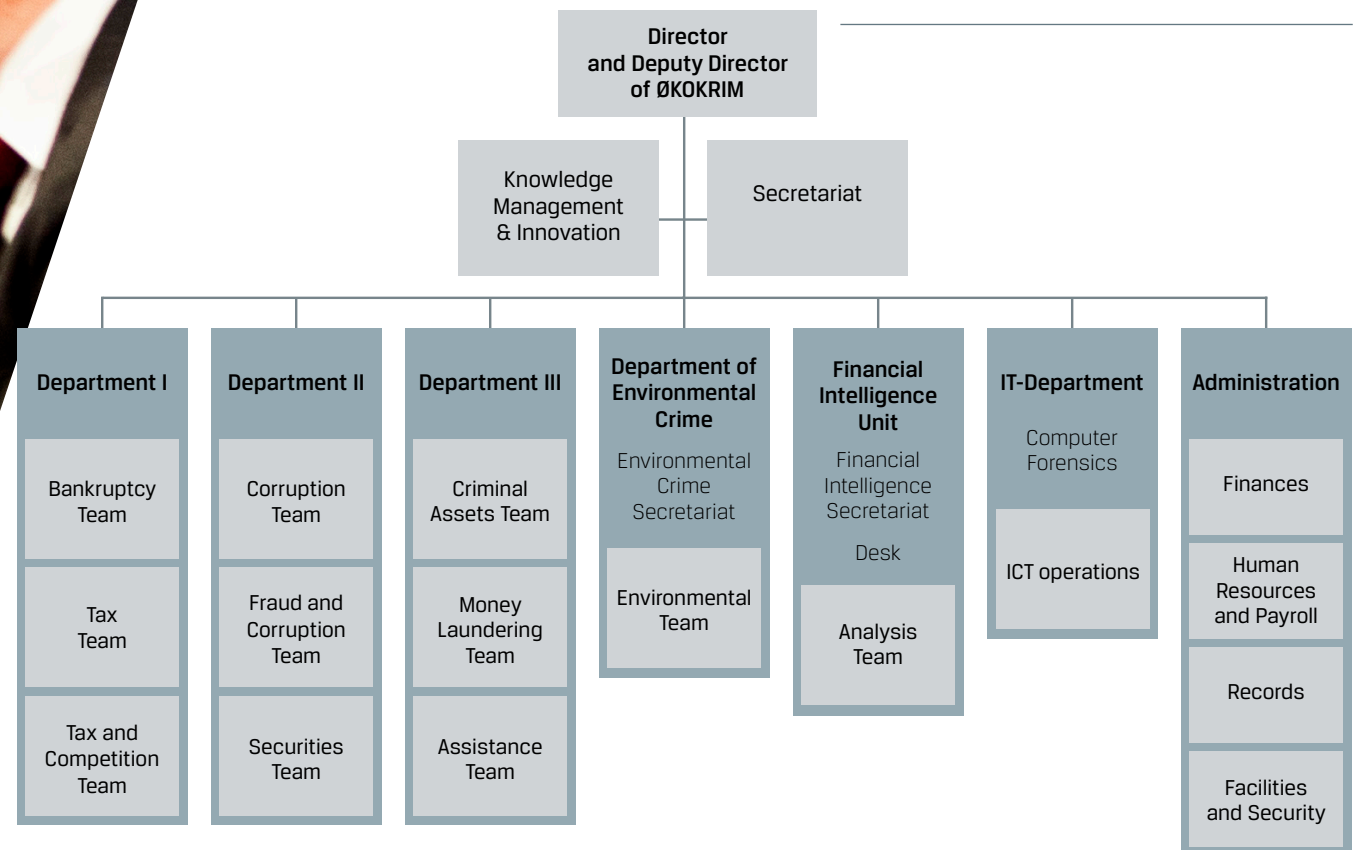
Key figures	Unit	2012	2013	2014
Convictions in final decisions	%	95	66	94
Clearance rate	%	89	77	88
Court cases (District Court, Court of Appeal, the Supreme Court)	Number	41	33	28
Final decisions	Number	33	48	31
Enforceable confiscations/financial sanctions	NOK millions	29	119	1 575**
Decisions to proceed with prosecution	Number	32	23	41
New cases	Number	15	20	25
Cases under investigation	Number	15	21	25
Case processing time	Days	365	499	248
Cases in which ØKOKRIM assists	Number	46	48	57
Suspicious transactions reports	Number	4 026	4 272	5 795

** The figure includes compensation awarded following the reopening of and new final and enforceable judgment in the Finance Credit case.

Organisation

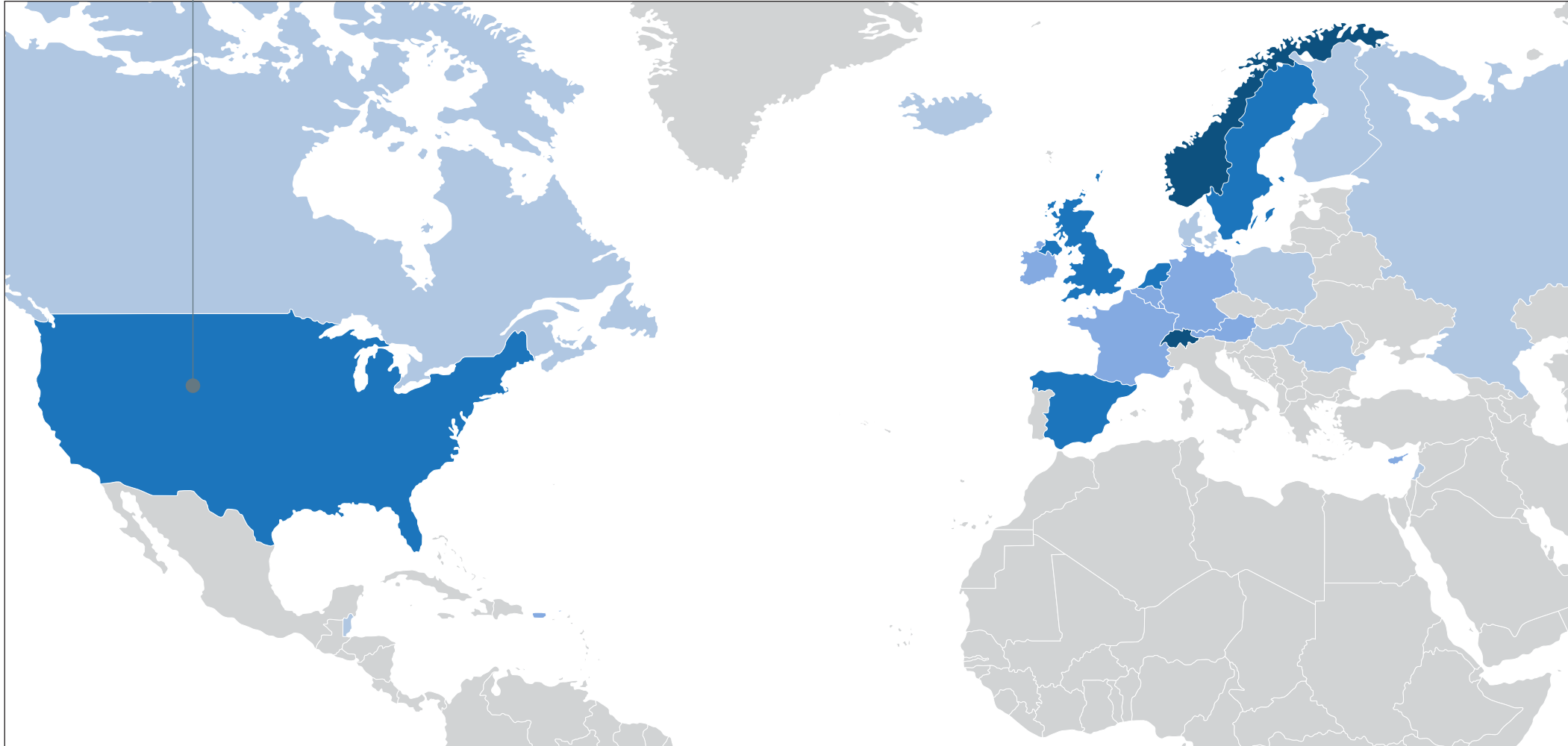

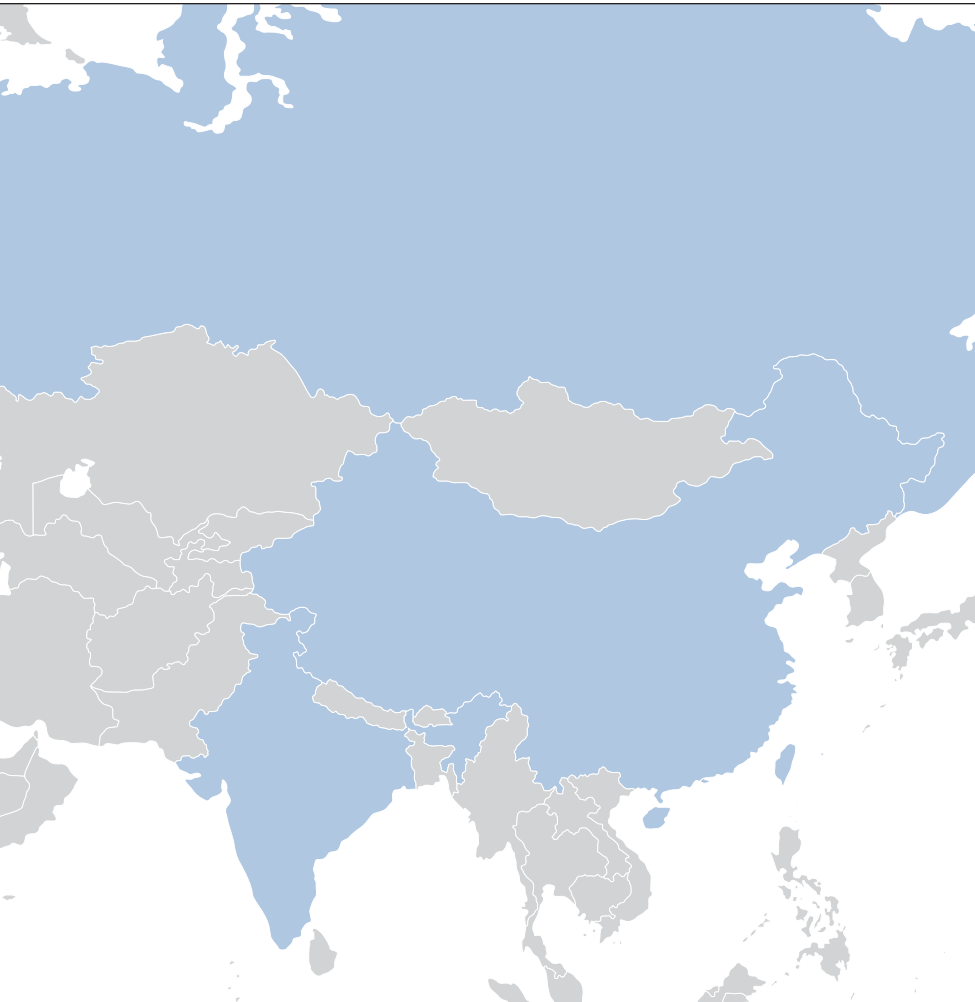

Trond Eirik Schea @TrondEirikSchea · Jan. 9th, 2014
US solves international corruption case, says thank you to ØKOKRIM. sec.gov/News/PressRele...

Trond Eirik Schea @TrondEirikSchea · Oct. 29th, 2014
International tax cases: From information on request to automatic flow of information. Progress! #FATCA #CRS regjeringen.no/nb/dep/fin/pre...

International cooperation

The map shows the countries we cooperated with on publicly known cases in 2014. These are cases under investigation that have been covered by the media, in addition to decisions to proceed with prosecutions and convictions.

The colours on the map indicate the frequency and scope of the cooperation.

ØKOKR

Selected ØKOKRIM cases from 2014

Month	Case
March	The Court of Appeal convicted one of the two main offenders in the Finance Credit case, Trond Kristoffersen, on all counts. The case was the last of ØKOKRIM's cases in connection with the reconsideration of appeals originally not allowed to proceed.
March	The District Court sentenced a former chair of the board of Marine Subsea AS to eight years in prison for gross embezzlement of NOK 155 million from the company and aggravated self-laundering of NOK 75 million. The judgment has been appealed by the defendant.
April	Aker ASA accepted a fine and the confiscation of a total of NOK 51 million for insider trading and confidentiality breach
May	The shipping company Klaveness accepted a fine and the confiscation of a total of NOK 22 million for corruption. The case concerned payment of bribes to a high-ranking decision-maker in Bahrain in 2003 and 2004.
July	The District Court acquitted three companies in the Transocean group and three tax advisors of tax fraud. ØKOKRIM has appealed parts of the judgment.
September	A coordinated raid was carried out against 20 stores in the Lime grocery chain in South-Eastern Norway, the result of a joint effort against labour market crime by the police and other supervisory authorities. ØKOKRIM heads the investigation of where and how the money flowed through the Lime system.
September – October	An ongoing case in a wolf project in cooperation with Hedmark Police District. A man was sentenced to 16 days' imprisonment for having participated in hiding the body of a wolf shot illegally in September. In October, charges were brought against six persons for illegal wolf hunting. The latter case is heard in March 2015.
November	The District Court sentenced a man to three years in prison, confiscation of NOK 3.5 million, and permanently barred him from operating a business. The case concerned gross money laundering, around NOK 58 million, in the construction industry. The man received a lesser sentence in return for pleading guilty.

From left: Hans Tore Høviskeland and Tarjei Istad. (Photo: Tore Letvik, Juristkontakt).
Right: The Award Letter from IAP.

The reason for the Executive Committee of the IAP to elect you for this prestigious award is, that you successfully handled the legal proceedings in a case concerning environmental crimes where tanks of a company in Norway containing waste from the oil production exploded, causing immediate danger to the company's employees because of the exposure, and the spread of dangerous chemicals in a large surrounding area, which resulted in a number of citizens suffering with serious health problems. Both the oil company and the manager were sentenced by the Norwegian Supreme Court. This case had international influence as well, after a similar accident happened in Ivory Coast, West Africa.

On behalf of all the members of the International Association of Prosecutors I herewith congratulate you with this award.

The award will be presented during the opening ceremony (on Monday the 24th of November) of the 19th IAP Annual Conference which will be held in Dubai, United Arab Emirates from 23 – 27 November 2014 and we hope that you will be able to be there to receive it in person. However, please inform us if you are unable to travel to Dubai to attend the ceremony, for organisational reasons. In that case I would very much like to know if someone else can receive the award on your behalf.

I hope I informed you sufficiently but if you have any questions, then please let me know.

Looking forward to meeting you in Dubai,

with best regards,

Dirk Kuipers
Secretary-General IAP

International award for the Vest Tank case

Two of ØKOKRIM's public prosecutors received the international «IAP Prosecutor of the Year Award 2014» for the Vest Tank case. They are the first Norwegians to receive this award. The Vest Tank case is the most extensive and serious environmental case ever investigated and prosecuted in Norway. In its award citation, the International Association of Prosecutors (IAP) emphasised the gravity of the case and its international importance.

The Vest Tank case has been a large, demanding and long-running project, and the work performed has held a very high standard. There is no doubt in my mind that Høviskeland and Istad merit this award. This award is also recognition of the approach where public prosecutors maintain an active presence in the investigation, focusing the investigation towards what the prosecution will present in court, learning the case as it develops. In my view, this is absolutely crucial in order to handle the largest and most difficult criminal cases properly. As such, the award is also recognition of the ØKOKRIM model.

Director of ØKOKRIM Trond Eirik Schea

INTERNATIONAL ASSOCIATION OF PROSECUTORS

NGO in Special Consultative Status with the Economic and Social Council of the United Nations

Office of the Secretary-General
Hartogstraat 13
2514 EP The Hague
The Netherlands
Tel.: + 31 70 363 03 45
Fax: + 31 70 363 03 67
E-mail: sg@iap-association.org

Mr. Hans Tore Høviskeland
Senior Public Prosecutor
Norway

9 October 2014

Subject: IAP Prosecutor of the Year Award 2014

Dear Mr. Høviskeland,

I am delighted to be able to inform you that at the recent meeting of the Executive Committee of the IAP, it was decided that you should be one of the recipients of the Prosecutor of the Year Award.

As you may know the main aim of this award is to give recognition and encouragement to front-line prosecutors, who have demonstrated outstanding performance in their work, domestically or internationally:

- in combating crime in the conduct of the investigation or the prosecution, or
- in defending the independence and integrity of prosecutors, or
- in successfully promoting international cooperation and/or human rights, or
- in significantly contributing to improving the effectiveness of the criminal justice system.

The reason for the Executive Committee of the IAP to elect you for this prestigious award is, that you successfully handled the legal proceedings in a case concerning environmental crimes where tanks of a company in Norway containing waste from the oil production exploded, causing immediate danger to the company's employees because of the exposure, and the spread of dangerous chemicals in a large surrounding area, which resulted in a number of citizens suffering with serious health problems. Both the oil company and the manager were sentenced by the Norwegian Supreme Court. This case had international influence as well, after a similar accident happened in Ivory Coast, West Africa.

President	Vice Presidents	Executive Committee
Richard Jackson - Austria	Feng Yi & Peng Y. Huipin - China	Abdoulhamid Boudou Abdoulaye - Chad
James Hamilton - Ireland	Richard E. Smith - Canada	Chen Yi - China
Secretary General Dirk Kuipers - The Netherlands	Richard E. Smith - Canada	Chen Yi - China
General Counsel Elizabeth Shaw - England and Wales, UK	Richard E. Smith - Canada	Chen Yi - China

Bank accounts: Treasury International Association of Prosecutors ABN/AMRO NL16ABNA0487676890 (EURO), NL23ABNA0487695097 (US\$) Homepage: <http://www.iap-association.org>

BESKYTT DIN VIRKSOMHET!

Håndbok i antikorrupsjon for norsk næringsliv

Utløst kort

Et utløst kort er et dokument som inneholder informasjon om et foretak som er pålagt å opplyse om sine aktiviteter i forbindelse med et visst oppdrag eller kontrakt.

Et "utløst" er i forbindelse med et visst oppdrag eller kontrakt som foretaket er pålagt å opplyse om sine aktiviteter i forbindelse med et visst oppdrag eller kontrakt.

Et utløst kort er et dokument som inneholder informasjon om et foretak som er pålagt å opplyse om sine aktiviteter i forbindelse med et visst oppdrag eller kontrakt.

Et utløst kort er et dokument som inneholder informasjon om et foretak som er pålagt å opplyse om sine aktiviteter i forbindelse med et visst oppdrag eller kontrakt.

Et utløst kort er et dokument som inneholder informasjon om et foretak som er pålagt å opplyse om sine aktiviteter i forbindelse med et visst oppdrag eller kontrakt.

Et utløst kort er et dokument som inneholder informasjon om et foretak som er pålagt å opplyse om sine aktiviteter i forbindelse med et visst oppdrag eller kontrakt.

Et utløst kort er et dokument som inneholder informasjon om et foretak som er pålagt å opplyse om sine aktiviteter i forbindelse med et visst oppdrag eller kontrakt.

Et utløst kort er et dokument som inneholder informasjon om et foretak som er pålagt å opplyse om sine aktiviteter i forbindelse med et visst oppdrag eller kontrakt.

Et utløst kort er et dokument som inneholder informasjon om et foretak som er pålagt å opplyse om sine aktiviteter i forbindelse med et visst oppdrag eller kontrakt.

Et utløst kort er et dokument som inneholder informasjon om et foretak som er pålagt å opplyse om sine aktiviteter i forbindelse med et visst oppdrag eller kontrakt.

Et utløst kort er et dokument som inneholder informasjon om et foretak som er pålagt å opplyse om sine aktiviteter i forbindelse med et visst oppdrag eller kontrakt.

Et utløst kort er et dokument som inneholder informasjon om et foretak som er pålagt å opplyse om sine aktiviteter i forbindelse med et visst oppdrag eller kontrakt.

Et utløst kort er et dokument som inneholder informasjon om et foretak som er pålagt å opplyse om sine aktiviteter i forbindelse med et visst oppdrag eller kontrakt.

Et utløst kort er et dokument som inneholder informasjon om et foretak som er pålagt å opplyse om sine aktiviteter i forbindelse med et visst oppdrag eller kontrakt.

Et utløst kort er et dokument som inneholder informasjon om et foretak som er pålagt å opplyse om sine aktiviteter i forbindelse med et visst oppdrag eller kontrakt.

Et utløst kort er et dokument som inneholder informasjon om et foretak som er pålagt å opplyse om sine aktiviteter i forbindelse med et visst oppdrag eller kontrakt.

Et utløst kort er et dokument som inneholder informasjon om et foretak som er pålagt å opplyse om sine aktiviteter i forbindelse med et visst oppdrag eller kontrakt.

Trond Eirik Schea, sjef Økokrim, om foretaksansvar og forebygging:

... selv om forebyggingsmomentet bare er ett av flere momenter ved vurderingen av om foretak skal illegges ansvar, så finner en neppe saker hvor overtredelsen ikke kunne forebygges, men hvor ansvar allikevel illegges. Videre kan det trekkes ut noen elementer i domstolens praktisering av forebyggingsmomentet, som etter mitt syn gir en viss veiledning, fordi de kan sies å passe like godt i saker om korrupsjon mv. begått av noen som har handlet på vegne av større foretak, som i andre sakstyper. Disse elementene kan stikkordsmessig angis slik:

- Organisering, opplæring, oppfølging og kontroll tilpasset virksomhetens korrupsjonsrisiko
- Gode generelle instruksjoner og retningslinjer
- Korrupsjon eksplisitt tatt opp i etiske retningslinjer e.l.
- Hensiktsmessige rutiner for håndtering av korrupsjonsspørsmål
- Etterlevelse av instruksjoner, retningslinjer, mv.
- Kartlegging og identifisering av særlige risikoelementer
- Regelmessig oppfølging ved konkrete spørsmål om hvordan operasjoner som medfører risiko, blir utført
- Ledere som er innpodet sitt ansvar både for å følge reglene og for å varsle avvik
- Regelmessig innskjerpning og oppfriskning av rutiner mv.

Hver enkelt sak må vurderes for seg, men i normale tilfeller skal det etter min vurdering mye til for å illegge foretaksstraff dersom retten vurderer at alle disse elementene har vært godt på plass.

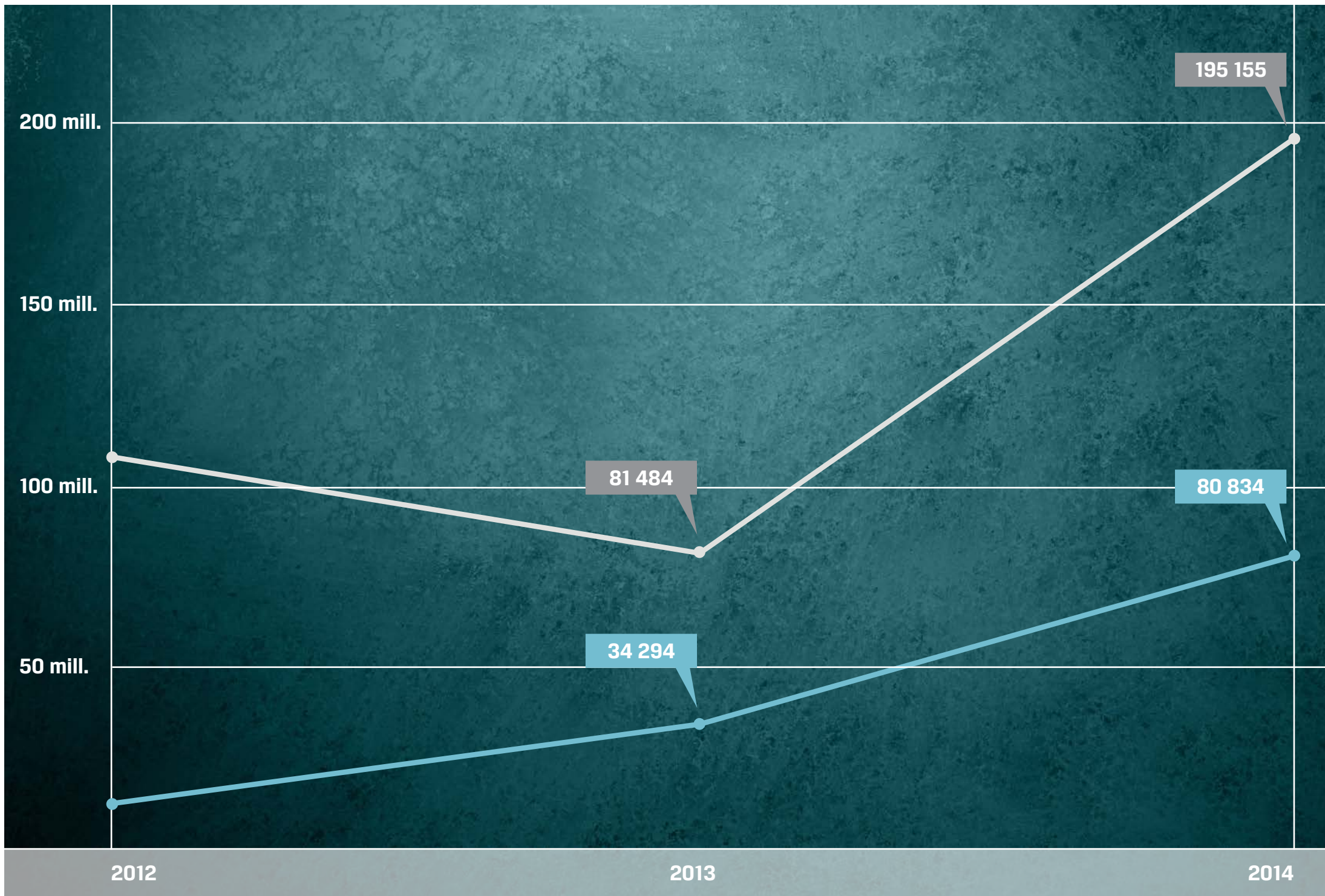
Utdrag fra boken: "Rettsikker radikaler – Festskrift til Ståle Eskeland – 70 år" av Alf Petter Høyberg (red.), Trond Eirik Schea (red.), Runar Torgersen (red.) m.fl.

 Trond Eirik Schea @TrondEirikSchea · May 28th, 2014
Looking forward to the anti-corruption conference in Oslo on 11 and 12 June! Good info on www.antikorrupsjonskonferansen.no @antikorrkonf

Anti-corruption conference

ØKOKRIM considers intra-company corruption prevention to be an important measure, and therefore initiated and organised the first Anti-corruption Conference, together with Transparency International Norway and the law firm Selmer, in 2014.

The cover of the second edition of the anti-corruption manual «Protect Your Business – Anti-corruption Manual for Norwegian Businesses» published by Transparency International Norway.

Amount confiscated by the Police**Amount confiscated by ØKOKRIM**Trond Eirik Schea @TrondEirikSchea · Jan. 25th, 2014

The UK also struggling to efficiently confiscate the proceeds of crime. Auditor General presents report with sound methodology nao.org.uk/report/confisc...

Trond Eirik Schea @TrondEirikSchea · Jul. 1st, 2014

Total value of assets confiscated finally rising – but the number of confiscation orders remains much too low. STRASAK figures T1 politi.no/vedlegg/lokale...

Confiscation makes crime less profitable. The value of assets confiscated from criminals doubled in 2014 compared with the preceding year.

Confiscation

2014 witnessed a clear positive development in confiscation of assets. The total amount confiscated by the courts in criminal cases more than doubled compared with 2013 and is now NOK 195 million. ØKOKRIM confiscated NOK 80.8 million, but we are aiming even higher.

One important tool in combating profit-motivated crime is to deprive criminals of the proceeds. This can be achieved, inter alia, through confiscation in criminal proceedings. In spite of the Penal Code's confiscation rules stating that proceeds of crime shall be confiscated, figures have been low compared to the estimated incidence of this type of crime. This is due to the fact that following money trails requires special expertise, and that the Norwegian police have not focused enough on freezing or securing assets at an early stage of the investigation.

Figures doubled

2014 witnessed a clear positive development in confiscation of assets. The total amount confiscated by the courts in criminal cases has now more than doubled compared with 2013 and is now NOK 195 million. ØKOKRIM confiscated NOK 80.8 million. The

figures partly reflect the fact that there have been a few individual cases with high confiscated amounts, but they are also the result of a clear strategy to bolster confiscation figures, both at ØKOKRIM and in the police districts.

As part of this strategy, ØKOKRIM's Financial Intelligence Unit (FIU) stopped 23 suspicious transactions in 2014, totalling around NOK 200 million. This enables potential future confiscation.

«Invisible» confiscation

However, the confiscation figures do not show the full effect of the assets lost by criminals in connection with criminal investigations. Returning assets to the rightful owners and compensating victims are two key measures that deprive criminals of the proceeds of their actions and as such negate any profit from criminal activities. Claims from the tax authorities and other supervisory authorities have the same effect. Proceeds taken from criminals in this manner do not show up in the confiscation statistics. In addition, there are the cases where the assets confiscated are heavily mortgaged, making them appear insignificant in the confiscation statistics. In such cases, there is also the deterrent effect to consider, where the loss of a house, a holiday home or a luxury car not only sends a message to other criminals, but satisfies the public's sense of justice.

To ØKOKRIM, confiscation of the proceeds of crime is an important objective in all cases, using the most effective method for each individual case. Going forward, enhancing partnerships with supervisory government agencies and developing the scope of the target figures include to better reflect actually achieved results will both be relevant approaches.

The Criminal Assets Team

ØKOKRIM's Criminal Assets Team contributes general expertise-enhancing measures, investigative support and advice in individual cases. The team is also the national point of contact in the Carin network, an international network of police and prosecution authorities in more than 50 countries. The purpose of the network is to facilitate efforts to confiscate proceeds of crime across national boundaries.

In addition, ØKOKRIM has authored two works on confiscation and financial investigation; a book published in 2003 and a practical guide published in 2012. Following publication of the guide, confiscation has been the topic of several of ØKOKRIM's annual seminars held for the police districts and their financial crime teams. In addition to a desire to raise expertise, the goal of this work has been to make the police and the prosecuting authorities focus more on confiscation at an early stage of the investigation.

The FATF country report published in December 2014. The report is available on the FATF's website under «Documents» (www.fatf-gafi.org/)

The number of suspicious transactions reported to ØKOKRIM's Financial Intelligence Unit (IFU) increased by 40 percent in 2014. The increase was mostly due to increased reporting from banks and payment service providers. We assume that the main explanation is the Financial Services Authority's document-based money-laundering audit of entities required by law to submit suspicious transaction reports in 2013.

The IFU recently visited 23 police districts and a number of local banks as part of their tour of Norway. The tour has resulted in improved expertise in financial intelligence in the police and more and better suspicious transaction reports from the banks.

The Financial Intelligence Unit has repeatedly expressed its concern over the payment services providers' varying compliance with money-laundering regulations. The increase of 40 percent, from 4272 to 5795 suspicious transaction reports in 2014 is to a large extent due to the nearly ten-fold increase in reports from one major provider in 2014. IFU believes the reporting figures for 2014 to be a more accurate indication of the real number of suspicious transactions in this business sector than we have seen in previous years. The number of reports from retailers has declined gradually over the last eight years and this trend continued in 2014. The number of reports from insurance companies also declined in 2014, by 31 percent.

Freezing transactions

The Norwegian Money Laundering Act provides the IFU with the authority to stop suspicious transactions, and transactions involving assets totalling NOK 191 million were stopped in 2014. In some of the cases, the decision to stop the transaction was rescinded and the money released, but most cases resulted in the money being frozen or secured as a result of the opening of criminal or administrative proceedings. Freezing transactions increases the confiscation potential for the police and the

Suspicious transactions

prosecuting authority, yielding both a specific and a general preventive effect.

Since autumn 2012, the IFU has visited 23 police districts as part of its tour of Norway. The tour has aimed to raise the awareness and use of financial intelligence. The visits included providing general information on financial intelligence and specific information on persons and organisations in the police districts. The project also included visits to a number of local banks where feedback was provided on their reporting, resulting in more and better suspicious transaction reports.

Praise for ØKOKRIM

The Norwegian anti-laundering regime was evaluated by the international Financial Action Task Force (FATF) in 2014. The FATF generally commended ØKOKRIM and the IFU for their analysis and compliance work. However, criticism was directed at the lack of overall coordination of the Norwegian authorities' measures against money laundering. The FATF believes the lack of coordination makes the measures less effective than they should be. In response to the criticism, the Ministry of Finance and the Ministry of Justice and Public Security have designed measures to better coordinate anti-laundering efforts.

Blurred newspaper advertisements on the left side of the display.

Bladet Rock-festivaler

Northmenn mest

LETT-LURT

NEUROPA

STORRE FAMILIESER
UNDER HANDELSEN

Blurred newspaper advertisements on the right side of the display.

ØKOKRIM media statements

ØKOKRIM made 34 general media statements in 2014. The next few pages present a small selection.

Aftenposten January 1st, 2014

Økokrim ble etablert på tampen av tiåret da jakten på skipsreder Anders Jahres utenlandsformue ble innledet. I dag er det ikke bare de største formuene som flagges ut. «Hvermanns» fristes i økende grad av skatteunndragelse via tilbud på nettet, fastslår Økokrim-sjef Trond Eirik Schea. FOTO: Olav Olsen

Økokrim-sjefen vil ha færre politidistrikter

Færre politidistrikter vil styrke kampen mot økonomisk kriminalitet. Dagens 27 «økoteam» fungerer ikke bra nok, mener Økokrim-sjefen.

MAGASINET
Dagens Næringsliv

FISHY BUSINESS

Juks, epidemier og manko på fôr. Forskere, fagfolk og Økokrim mener den norske oppdrettsnæringen er truet.

VOKSESMERTENE

Oppdrettsnæringen omsetter for 43,5 milliarder kroner i året, men har store problemer med ramning, sykdommer og fôr. Nå vil Økokrim rulle opp hva som egentlig foregår i Norges nest største næring.

TEJST HARALD BERGLIEN, LARS ERIC SVANLUND & BRUNN WILDE SOLBERG KRISTINA STRAND KJELLVOLD
Foto: Sanna Dordal/Ena

FIKK BISKOP. For noen uker siden slo politiet til mot dette anlegget på Senja, der børsnoterte Norway Royal Salmon er hovedeier. Anlegget er ett av flere som nå er i politiets søkelys. - Vi har grunn til å tro at aktører i bransjen prøver å gå «under radaren» til myndighetene som skal etterfølge opplysningene fra oppdretterne, sier førstestatsadvokat Hans Tore Havishelاند i Økokrim.

Alene i Norge er det over 1000 oppdrettsanlegg for laks og ørret. De fleste er nå i full drift. - Vår strategi i slike saker har alltid vært imotegå påstander med fakta om hva norsk laks inneholder og hva anerkjente forskere konkluderer med. De er tydelige

førstestatsadvokat Hans Tore Havishelاند.

«Også oppdrettsnæringen må regne med vanskelige tider. Hvis ikke næringen gjør det, vil jeg kalle det strutsepolitikk,» sa han.

rektor Bente Torstensen ved Nifes.

I Norge spredte bekymringen seg. Hva om noe tilsvarende skjedde i norske fjordarmer? Også her til

Kultur

Sett noe? Hørt noe? Tips oss! kultur@aftenposten.no

– Etter en henvendelse fra en kunde og nye undersøkelser så man uregelmisigheter i signaturen og nummereringen på dette Chagall-bildet. Man kan aldri være helt sikker, og i tvilstilfeller vil vi alltid trekke bildet tilbake, sier Anders Elvestad hos Blomqvist.
FOTO: TRYGVE INDRÉLID

Moderne teknologi har gjort forfalskning av kunstverker enklere for folk flest, men desto vanskeligere for ekspertene å avsløre. Kunsthandlerne er på vakt.

Økokrim: Økende problem med forfalskede kunstverker

KUNSTVINDEL

NINA SELBO TORSET
MALA WANG-NAVEN

– Vi er oppmerksomme på det, og det er Interpol også, sier politioverbetjent Kenneth Didriksen i Økokrim.

– Forfalskning blir ofte glemt i den store sammenhengen når man snakker om kunstkriminalitet. Det har alltid vært tyveri som har stått i fokus, men nå ser vi flere kunstforfalskninger på det globale kunstmarkedet, sier politioverbetjenten.

Det er lovlig å lage kopier av kunstverk, svindel blir det først når noen forfalsker den opprinnelige kunstnerens signatur eller legger falske papirer for å beviske bildets autensitet.

Økokrim fører ikke statistikk over antall forfalskninger som blir oppdaget, men sier det er en global, økende trend. Moderne teknologi har gjort flere måter å forfalske kunst på og dermed gjort det vanskeligere å avsløre, sier Didriksen.

– Den printeren du har på bakrommet, kan brukes til mye. Det krever naturlig nok mer kompetanse å forfalske et oljemaleri på lerret, men moderne teknologi har gjort det mye enklere å forfalske kunstverker, sier han.

Det er store penger i det dersom man lykkes med en slik forfalskning. Didriksen tror også det finnes en uvilje mot å si fra dersom man oppdager et kunstverk som ikke er ekte.

– Man blir jo selv sittende igjen med tapet dersom et kunstverk man eier, viser seg å være en forfalskning. Da kan man velge å si fra og tape pengene, eller satse på å selge kunstverket videre uten å bli oppdaget, sier Didriksen.

Oppdaget i siste liten
Nylig ble et forfalsket Chagall-litografi oppdaget hos den anerkjente kunsthandleren Blomqvist.
Gunnar Tore Larsen (65) og kona hadde sett seg ut Chagall-bildet på Blomqvists aukssjons sider på nett. Rett før han skulle legge inn et bud som kunne ha ført til at han endte opp med bildet, ville han forsikre seg om at det ikke var noe

Outkast til Øya. Den amerikanske hip hop-duoen er bekreftet til Høyenparken 7. august. Les saken på ap.no/kultur

Bakgrunn

Kunstsvindel

- ▶ 2010: En av Europas største kunstsvindelsaker rullet opp etter at politiet fant 130 forfalskede kunstverker hjemme hos en norsk snøbanesnor i Portugal. Kunstverkene var blant annet kopier av Picasso, Monet og Chagall.
- ▶ 2005: Nelson Mandela sa i saker for å ha solgt falske utgaver av hans malerier fra tiden på fengsels-Øya Robben Island.
- ▶ 1997: En italiensk bande på 32 personer blir avslørt av politiet for å ha solgt falske kunstverker for flere hundre millioner kroner. Blant mesterne som er forfalsket, er Titian og Picasso. Kunstverkene er blitt solgt til gallerier, museer og private samlinger.
- ▶ 1992: Amerikansk politiforslagte 60.000-90.000 falske grafiske blad hos den nå avdøde bokforleggeren Leon Amiel i New York. Familien ble senere dømt for å ha solgt falske verker av Miro, Dalí, Pablo Picasso og Marc Chagall for 6 milliarder kroner.

Signaturen på dette Chagall-litografiet er falsk.

galt med verket. – Tilfeldigvis, og for sikkerhets skyld, skrev jeg en e-post til Blomqvist og spurte hvilken forfating bildet var i, forteller Larsen.

Til svar fikk han at trykket med navnet Debra la prophete use var blitt åpnet. Da ble det avdekket at papiret var svakt misfarget, og at det var merket etter en avstandsliste. Bildet forsvant deretter fra nettaukssjens sider.

I den videre korrespondansen, som Aftenposten har fått tilgang til, blir Larsen informert om at bildet høyst sannsynlig er en forfalskning og ikke vil bli lagt ut for salg igjen. Trykket var vurdert til å ha en verdi mellom 15.000 og 20.000 kroner.

– Det må være noen som forfalsker Chagall, og det forundrer meg at noen så seriøse som Blomqvist legger ut en falsk kopi, sier Larsen.

Falsk signatur
– Trykket er ekte, men det er påført en signatur som vi foreløpig tror ikke er Chagalls egen, forteller Knut Forsberg, daglig leder i Blomqvist Kunsthandel.

Han forklarer at noen har ønsket å drive opp prisen, og at det er stor forskjell på et trykk som Chagall har sett og signert, og et kunstverker som har signert. Blomqvist har 14 eksperter som vurderer og håndterer 15.000 objekter i året.

– Betyr dette at Larsen hadde endt opp med et bilde på veggen som ikke var ekte, noe han kanskje aldri ville ha oppdaget?

– Det ser sånn ut. Mål, trykkteknikk og papirtype ble sjekket mot våre oppslagsverk og tidligere erfaring med innleverte trykk, og alt var riktig. Dessverre gjorde vi ikke en god nok jobb med signaturen.

Selgeren tar tapet
Dette er ikke første gang en forfalskning er blitt lagt ut. Dagens Næringsliv omtalte i før hvordan en rekke bilder av den verdensberømte fotografen Helmut Newton plutselig var å finne i flere skandinaviske auksjonsrunder. Blomqvist solgte 40 litografier, men bestemte seg for å trekke tilbake bildene.

Forsberg sier til Aftenposten

kjøpsloven gjelder hos dem i fem år etter kjøpet. Om forfalskningen var blitt oppdaget i ettertid, ville han ha fått pengene tilbake. Nå er det selgeren som må ta tapet. Vedkommende har ifølge Forsberg kjøpt Chagall-bildet av en profesjonell, norsk aktør.

– Han gjorde det i god tro og brukte sparepengene sine på det, men det ser ut til at hun nok er blitt lurt der hun kjøpte bildet, sier Forsberg.

– Vil dere ta saken videre?
– Ja, vi rapporterer til Økokrim, slik vi pleier, og vil ta en samtale med innleverer og anbefale politianmeldelse. Vi vil ha disse bildene ut av markedet.

– Hender det ofte at dere blir lurt?
– Nei, men vi er på vakt. Våre eksperter har hele tiden øktet i bakhodet når vi vurderer, særlig fordi vi tror økene vil øke i antall.

Ny teknologi for gjengivelse, nye trykkteknikker, lasere og etter hvert 3D-printere har gjort dem som forfalsker mer profesjonelle. Eierskaphistorie blir mer og mer viktig.
nina.selbo@bifl.no

Advokatene Frode Elgsvem (t.v.) og Carl Bore i samtale i Høyesterett. Bak advokatene John Arne Markussen i Dagbladet. FOTO: HÅNDE MOUILLON LARSEN, NTB SCANIA

Schjengen vant over Dagbladet i Høyesterett

MARTIN SKJERAAASEN

– Han er glad for å ha vunnet saken igjen. Ut over dette har han ingen kommentar, sier Schjengens advokat, Carl Bore, til Aftenposten.

Ambulansesjef Erik Schjengen saksoaker Dagbladet for å ha solgt falske bilder med den såkalte All Farah-saken i 2009. Etter å ha blitt dømt i både tingretten og lagmannsretten, valgte avisen å anke til Høyesterett. Man hadde ikke her et Dagbladet gitt medhold.

Gårsdagens dom innebærer at opprivingen på 300.000 kroner opprettholdes og at avisen må betale saksmotkostnader på 1 million kroner.

Høyesterett konkluderte med at faktapåstandene i Dagbladets deklaring av saken var verne av utrygningstilbudet. Men dette gjaldt ikke rasismepåstandene avisen fremst i kommentar og lederartikler, mente fire av fem dommere.

«Ogvis innholdsløse kommentarbeskyldninger med et temmelig presist innhold og manglet uttrekkelig faktisk grunnlag. Beskyldningene var alvorlige, og de var ledende i ansvaret for å fremme den offentlige debatten om skjult rasisme i det offentlige bevisvesenet», skriver Høyesterett i sin oppsummering.

Dommer Clement Endresen som deltar til motstans konklusjon og argumenterte for at Dagbladet, i likhet med resten av pressen, drev rimelig spisspolitikk.

Avstemningen
Dette er en vanskelig dom, som reduserer mulighetene til å føre en diskusjon om hovedgjensvar. På redaksjonen har råd til å føre en slik sak ut, og det gjør avvisningen avskrekkende, sier Dagbladets sjefredaktør, John

Bakgrunn

All Farah-saken

▶ Erik Schjengen var i ambulasen som kom til Sørenbergsgården etter at søsteren All Farah ble slått ned sommeren 2007.

▶ Etter at Farah hadde orientert på en tidligere, overrettet ambulanse transport til Legevidden til politiet på stedet.

▶ Venerer All Farah med i søsteren. Senere konstaterte Ullevål alvorlig hodeskade.

▶ Etter at saken ble kjent, ble søsteren beskyttet for å ha disorientert Farah på grunn av hoflagge. Søsteren ble senere fulgt av rasismearkivene i Livestillings- og diskrimineringsnemnda.

▶ Statens helsetilsyn ga imidlertid et to en formell advarende for å ha etterlatt en hjelpeløs person uten en uttrykkelig avtale med politiet om videre transport.

Arne Markussen, som mener det er for tidlig å ta stilling til om saken skal ankes til Menndomsrettighetsdomstolen i Strasbourg.

– Vi dommen ha noe si for måten dere dekker slike saker i fremtiden?

– Det vil jeg ikke si, men det er klart at vi kommer til å drøffe den internt, og det tror jeg de vil gjøre i andre redaksjoner også.

– Du dere ble lurt i april i fjor, mente du at dagbladet var i sin dom redigere Dagbladets. Redigere også Høyesterett Dagbladet?

– Vi har fått aksept for selve nyhetsdekkningen og at vi i direksjonen samarbeider fra ande. Dette har Høyesterett ryddet opp i. Men vi lides for egne utvalg, og da blir spørsmålet: Hva kan egentlig en avis mene selv?

Økokrim: Nettsvindlere truer med kidnapping og drap, bruker facebook, oppgir norske adresser og telefonnumre. Slik ender nordmenn opp i den brutale

NETTFAELLA

LUREBILDE: «Her min kjære, jeg vet at vi gråter nå, men vi kan ikke gråte for alltid (...) Hvis det var noe jeg kunne gjort, ville jeg aldri spurt om disse pengene (...) Jeg vil bare at vi begge skal være lykkelige. Det skrev en mann som utgir seg for å være en mann som bor i Cary i North Carolina i USA. Han sier han er en eneforsørger for en sønn på tolv år. Han sier han er født i Sverige med svensk mor og italiensk far. Foto: Privat

Svindlere truer nordmenn med vold og kidnapping, forteller Økokrim.

NETTSVINDEL
Tekst: **Gumar Thoresen**
gth@dagbladet.no

«Her min kjære, jeg vet at vi gråter nå, men vi kan ikke gråte for alltid (...) Hvis det var noe jeg kunne gjort, ville jeg aldri spurt om disse pengene (...) Jeg vil bare at vi begge skal være lykkelige. Det skrev en mann som utgir seg for å være en mann som bor i North Carolina i USA. Han sier han er eneforsørger for en sønn på tolv år. Han sier han er født i Sverige med svensk mor og italiensk far. Dagbladet har foresøkt å komme i kontakt med mannen uten å lykkes.

Da kvinnen ble kjent med mannen på Match.com, trodde hun at dette var hennes store kjærlighet. Han virket snill og sjarmere, og

han sendte henne fine bilder av seg selv og sin tolv år gamle sønn. – Han virket så søt og hyggelig. Jeg ble rett og slett forelsket, sier hun til Dagbladet. Kvinnen er en 55 år gammel grunnskolelærer fra Danmark. Hun og mannen chatter hver dag på Skype, og de sender romantiske meldinger til hverandre.

– Livredd

– Selv om vi ikke møttes personlig følte jeg at vi var veldig nære, sier kvinnen, som ønsker å være anonym. Hun har barn, og er livredd for at de skal få vite om svindelen.

Høsten 2013 sendte mannen blomster hjem til kvinnen, men etter hvert spente mannen, som så han hadde blide italiensk og amerikansk stabsorgan, om penger. Han ringte hjelp til å ut 30 bilder Disse kommer opp på de fleste scamsidene som finnes verden over. Saken har opphav i vest-Afrika, trolig Nigeria, Ghana eller Sierra Leone, sier privatrettsforsker Terje Holt Horslund i The consulting at.

– Det begynte med småsummer. Først sendte jeg to, tre tusen. Etter hvert vokste beløpene, forteller kvinnen, som så langt har sendt mer enn 100 000 norske kroner. Hun har nå brukt opp hele morsarsven på svindelen. Dagbladet har sett kopi av Western Union-overføringene, og kvinnen er nå dypt frustrert og redd.

– Hun vet hvor jeg bor og jeg er redd for at han skal gjøre meg noe. Han ringer meg fortsatt flere ganger om dagen, og han ber stadig om mer penger, sier kvinnen. Nå får hun hjelp av norske privatrettsforskere.

– Norden er utsatt

– Profildelen til denne mannen benyttes av et utall personer på nettet som driver med samme aktivitet. Disse kommer opp på de fleste scamsidene som finnes verden over. Saken har opphav i vest-Afrika, trolig Nigeria, Ghana eller Sierra Leone, sier privatrettsforsker Terje Holt Horslund i The consulting at.

– ENSLIGE BLIR LURT: – Det er ofte enslige personer som er ute etter en penjonert politimann, som i dag jobber som privat etterforsker.

– Norden er særlig utsatt fordi vi behersker engelsk godt. Det dukker stadig opp nye datingsider. Bedragere har funnet ut at datingsvindel er lukrativ og de lager datingsider bare for å lure folk, sier rådgiver Anne Dybo i Økokrim.

Hun sier at tradisjonelle datingsider og datingtjenester ikke har et godt nok apparat til å lukke ut bedragere.

– Ofte og oftere ser vi at folk treffer bedragerne på Facebook. Ofrene godtar venneforespørsler fra folk de ikke kjenner, og kan det utvikle seg til et kjærlighets- og tillitsforhold før det begynner å bli snakk om penger, sier Dybo, som forteller at bedragerne begynner å bli svært anonyme.

– Nøden er særlig utsatt fordi vi behersker engelsk godt. Det dukker stadig opp nye datingsider. Bedragere har funnet ut at datingsvindel er lukrativ og de lager datingsider bare for å lure folk, sier rådgiver Anne Dybo i Økokrim.

Hun sier at tradisjonelle datingsider og datingtjenester ikke har et godt nok apparat til å lukke ut bedragere.

– Ofte og oftere ser vi at folk treffer bedragerne på Facebook. Ofrene godtar venneforespørsler fra folk de ikke kjenner, og kan det utvikle seg til et kjærlighets- og tillitsforhold før det begynner å bli snakk om penger, sier Dybo, som forteller at bedragerne begynner å bli svært anonyme.

– ENSLIGE BLIR LURT: – Det er ofte enslige personer som er ute etter en penjonert politimann, som i dag jobber som privat etterforsker.

– Norden er særlig utsatt fordi vi behersker engelsk godt. Det dukker stadig opp nye datingsider. Bedragere har funnet ut at datingsvindel er lukrativ og de lager datingsider bare for å lure folk, sier rådgiver Anne Dybo i Økokrim.

Hun sier at tradisjonelle datingsider og datingtjenester ikke har et godt nok apparat til å lukke ut bedragere.

– Ofte og oftere ser vi at folk treffer bedragerne på Facebook. Ofrene godtar venneforespørsler fra folk de ikke kjenner, og kan det utvikle seg til et kjærlighets- og tillitsforhold før det begynner å bli snakk om penger, sier Dybo, som forteller at bedragerne begynner å bli svært anonyme.

– Norden er særlig utsatt fordi vi behersker engelsk godt. Det dukker stadig opp nye datingsider. Bedragere har funnet ut at datingsvindel er lukrativ og de lager datingsider bare for å lure folk, sier rådgiver Anne Dybo i Økokrim.

Hun sier at tradisjonelle datingsider og datingtjenester ikke har et godt nok apparat til å lukke ut bedragere.

– Ofte og oftere ser vi at folk treffer bedragerne på Facebook. Ofrene godtar venneforespørsler fra folk de ikke kjenner, og kan det utvikle seg til et kjærlighets- og tillitsforhold før det begynner å bli snakk om penger, sier Dybo, som forteller at bedragerne begynner å bli svært anonyme.

BLE FORELSKET: – Han virker så søt og hyggelig. Jeg ble rett og slett forelsket, sier hun til Dagbladet. Kvinnen er en 55 år gammel grunnskolelærer fra Danmark. Foto: Privat

– Norden er særlig utsatt fordi vi behersker engelsk godt. Det dukker stadig opp nye datingsider. Bedragere har funnet ut at datingsvindel er lukrativ og de lager datingsider bare for å lure folk, sier rådgiver Anne Dybo i Økokrim.

Hun sier at tradisjonelle datingsider og datingtjenester ikke har et godt nok apparat til å lukke ut bedragere.

– Ofte og oftere ser vi at folk treffer bedragerne på Facebook. Ofrene godtar venneforespørsler fra folk de ikke kjenner, og kan det utvikle seg til et kjærlighets- og tillitsforhold før det begynner å bli snakk om penger, sier Dybo, som forteller at bedragerne begynner å bli svært anonyme.

SLIK BLE DE LURT

KJØNN: Kvinne
ALDER: 49
STED: Østlandet
BELOP: 175 000 kroner

BESKRIVELSE: Kvinnen ble bedt av en mannsperson som angivelig bodde i Storbritannia. Hun overførte penger for at mannen skulle betale skatter og avgifter for få seg en affærejobb. De avtala at han skulle komme og besøke henne, han sendte kopi av flybilletter og hun ventet på han. Mannen dukket aldri opp og billettene viste seg å være forfalsket. Profildelen mannen benyttet på Facebook viste seg å være stjålet og at disse tilhørte en annen person. Bildene ble også i dette tilfellet benyttet av flere svindlere med samme motiv, det vil si å lure til seg penger. Etterforskning i saken viser svindlerne oppholder seg i London og Nigeria.

KJØNN: Kvinne
ALDER: 49
STED: Østlandet
BELOP: 30 000 kroner

BESKRIVELSE: Trift mannen via internett. Han var en enke som hadde to sønner. Han opplyste at han var amerikansk soldat i Afghanistan. Etterforskning i saken viser at personen opererer med minst tre navn på nettet, igjen med opphav i Nigeria.

KJØNN: Mann
ALDER: 45
STED: Midt-Norge
BELOP: 360 000 kroner

BESKRIVELSE: I forbindelse med trodde han kjøpte en bruktbil i Belgia via det seg at det hele var svindel. Bilder av bilen og tolldokumenter var falske. Pengene var i sin helhet tag. Denne saken har sitt opphav i Storbritannia med forgringer til Afrika.

KJØNN: Kvinne
ALDER: 43
STED: Østlandet
BELOP: 7000 kroner

BESKRIVELSE: Kontakt via match, yahoo mail, chat og telefon. Det hele startet med en hyggelig tone, vennlighet og mye humor både på telefon og via mailer. Pengekrav begynte å komme, betalte én gang. Etter hvert oppdaget denne kvinnen at det trolig var forskjellige personer som snakket med henne. Hun skjente ut hun trolig var lurt og avsluttet kontakten. Etter hendelsen ble kvinnen engstelig og redd for at hun hadde gitt ut informasjon som kunne skade henne og hennes familie. I tillegg følte hun skamfølelsen av å ha blitt lurt på denne måten.

KJØNN: Kvinne
ALDER: 50
STED: Østlandet
BELOP: 7500 kroner

BESKRIVELSE: Kom i kontakt med en mann via nettet som fortalte han var amerikansk soldat i Afghanistan. Hun utviklet et vennskap på nettet som oppsto i at mannen opplyste han ville komme og besøke kvinnen i Norge. Han skulle slutte i militæret etter en rekke år i Afghanistan. I den forbindelse hadde han opplyst at han ville sende sine eiendeler/bagasje til hennes adresse i Norge. Etter hvert fikk hun melding fra et firma i Malaysia om at bagasjen var kommet dit og skulle gjennom en flypassklarerer. Det måtte det betales 1250 dollar, for bagasjen kunne sendes videre til adressen hennes. Sineire fikk hun beskjed om at bagasjen var gått videre fra flypassmyndighetene og til tollmyndighetene for sprengstoffkontroll og utstedelse av pass. For å få dette ordnet måtte kvinnen betale ca. 15 000 dollar. Pengene skulle hun få tilbake når hun kom til Norge. I dette tilfellet var det stjålet bilder fra internett av en amerikansk soldat i Afghanistan, som hadde et navn på uniformen sin.

Kjelle: Privatrettsforskerne Horslund og Sveinungsen

De verste hvitvaskforbrytelsene:

ØKOKRIMs Hall of Fame

Gjennom et kvart århundre har de svindlet for flere milliarder kroner og lurt hundrevis av personer opp i stry. Én ting har de til felles: De ble alle stoppet av Økokrim.

NORGES STØRSTE BEDRAGER: Avdøde Trond Kristoffersen (t.v.) og Torgeir Stensrud fikk låne svimlende 1,5 milliarder kroner på fiktivt grunnlag.

FOTO: NTB SCANPIX/TERJE BENDIKSBY OG LINN C. OLSEN

Grove bedragerier, utroskap mot egne selskaper og kreditorer, momssvindel og bestikkelser er stikkordene for de som er dømt til de lengste straffene for økonomisk kriminalitet her i landet.

Oversikten i tabell på side 86 er Økokrims "Hall of Fame", de som ble ofre for dem som er på listen vil kanskje heller kalle den for "Hall of shame". Noen av dem er nærmest blitt landskjente, slik som vannverkssjefen og Finance Credit-gutta. Andre har knapt noen, bortsett fra ofrene, ivrige pressefolk, politi og rettsvesen, fått med seg.

Under følger en "kavalkade" av de største Økokrim-sakene hvor politienheten har lyktes i få dømt de tiltalte til mer enn fire års fengsel.

Til inkasso

Norgeshistoriens største bedragerisak ble avslørt her i Kapital. Ved hjelp av en rekke fiffige regnskapstriks blåste de to gründerne Trond Kristoffersen og Torgeir Stensrud opp egenkapitalen i inkassoselskapet Finance Credit med omtrent en halv milliard kroner, noe som gjorde at de fikk låne enorme beløp hos bankene på fiktivt grunnlag. "Samlet omfatter bedrageriene rundt 1,5 milliarder kroner, og har så langt retten kjender til ikke sidestykke i norsk retts historie", konkluderte dommeren i Oslo tingrett med i den over 100 lange dommen i 2004. Kristoffersen og Stensrud ble solidarisk ansvarlig dømt til å tilbakebetale rundt 1,2 milliarder kroner i erstatning til åtte ulike banker. Kristoffersen ble idømt ni års fengselstraff, men anket

senere dommen. Da gjenopptagelsesaken var oppe tidligere i år, ble dommen opprettholdt av Eidsivating lagmannsrett, men siden Kristoffersen døde i fjor sensommer ble det denne gangen ikke utmålt noen fengselsstraff. Stensrud ble i 2007 dømt til syv års fengsel. Den "lave" straffen skyldtes at han hadde samarbeidet med politiet om å oppklare saken.

Bedro verdens fattigste

De tre brødrene Odd Gunnar Ramfløy, Jørn Rune Ramfløy og Peter Aksel Nielsen står bak en av Norges verste utroskapsaker. Odd Gunnar Ramfløy var økonomidirektør i Norges Røde Kors da han gav et lukrativt byggeoppdrag til sin bror Peter Aksel Nielsen (som vokste opp utenfor familien og dermed tok et annet etternavn) i

TIDENES KORUPPSJONSSAK: Vannverksjefen på Romerike, Ivar T. Henriksen, ble i 2010 dømt til 7,5 års fengsel for både grov korrupsjon og utroskap. FOTO: NTB SCANPIX/OLAV URDAHL

forbindelse med oppfølgingen av hjelpeorganisasjonens nye hovedkvarter på Grønland i Oslo. Gjennom et nett av selskaper og kontoer i skatteparadis som Sveits, Jersey og Isle of Man overfakturerte de tre søsknene Norges Røde Kors for flere titalls millioner kroner, noe som ble avslørt gjennom en serie artikler her i Kapital fra høsten 2001 og utover. Saken endte til slutt med at Økokrim tok ut tiltale mot de tre brødrene, som alle ble idømt lange fengselsstraffer og en kleskelig erstatningssum som har vokst til over 45 millioner kroner. Ingen av de tre brødrene har imidlertid vist hverken evne eller vilje til å betale tilbake pengene som de bokstavelig talt stjal fra potten som var tiltent noen av verdens aller mest trengende. Peter Aksel Nielsen ble idømt seks års fengsel for grov utroskap og korrupsjon mot Røde Kors. Odd Gunnar Ramfløy og Jørn Rune Ramfløy fikk hhv. 5,5 og fire år for de samme forholdene, mens en controller i Røde Kors ble dømt til et kortere opphold bak murene.

Ny mann på topp

Tidligere styreleder i oljeservice-selskapet Marine Subsea, Márten Rød, rykket rett inn på førsteplassen nå i vår i vår oversikt over de lengste dommene Økokrim har nådd frem med (fordi det i Kristoffersens ankesak ikke ble utmålt straff). Rød, som også ble kritisk omtalt her i Kapital på et tidlig stadium, ble i Oslo tingrett i mars dømt til åtte års fengsel for grov utroskap på cirka 155 millioner kroner og grov hvitvasking av 75 millioner kroner. En fattig trøst er det kanskje at han ble fritunnet for korrupsjon. Dette siste punktet blir ikke anket av Økokrim, mens resten av sakskomplekset fortsetter til lagmannsretten. I påvente av en rettskraftig dom der har boet etter Marine Subsea fått medhold i å ta arrest i Røds villa, hytter, aksjer, kunst og biler i Norge. Samlet skal boet hitil ha tatt arrest i verdier for ca. 40 millioner kroner, mens kravet fra boet mot Rød er på hele 116 millioner kroner.

Ligningskontorets mann

Henry Amundsen var regnskapsfører for over 300 drosjeleiere i Oslo, og således selve hovedmannen i den store drosjesvindelsaken som herjet hovedstaden for noen år siden. Amundsen ble dømt til åtte års fengsel for grov skattesvik og regnskapskriminalitet. I tillegg ble han fradømt retten til å drive næringsvirksomhet på livstid og til inndragning av 600.000 kroner. Et pikant moment i saken var at Amundsen tidligere hadde jobbet i mange år ved Oslo ligningskontor.

Romerikes velgjører

Ivar T. Henriksen soner på fjerde året av en dom på totalt syv og et halvt år for grov korrupsjon og utroskap i den berømte Vannverksaken. Den var i sin tid spektakulær med avsløringer av at Henriksen med offentlige midler hadde kjøpt seg en villfarm i Sør-Afrika. Henriksen, som har passert 76 år, har søkt om benådning. I et intervju med *Romerikes Blad* i desember i fjor beskrev han seg da som "utbrukt, nedslitt psykisk og fysisk". Henrik-

Kapital 7/2014 85

86 Kapital 7/2014

inndratt.

grelleste tilfellet var da han utnyttet et | Høyesterett svarte i fjor med å

Kapital 7/2014 87

Hvor er Økokrim? har mange spurt på seminarer om arbeidsmarkeds kriminalitet. Førstestatsadvokat Petter Nordeng varslar at Økokrim nå vil gå tyngre inn i etterforskningen av slike saker. FOTO: Wlåg Charlotte

Økokrim trapper opp kampen mot arbeidskrim

Lokale politidistrikter skal få mer hjelp i til å etterforske arbeidsmarkeds kriminalitet. Det lover Økokrim.

Siri Gedde-Dahl

Oppdatert: 04.nov. 2014 14:31

Mange har etterlyst Økokrim sterkere på banen i kampen mot den komplekse kriminaliteten som i økende grad infiltrerer arbeidsmarkedet i bransjer som bygg, anlegg og renhold. Det dreier seg om svart arbeid, trygde- og avgiftssvindel, sosial dumping, tvangsarbeid og narkotikaomsättning, i godt organiserte nettverk.

Mens politidistrikter som Oslo og Romerike har markert seg i slike saker de senere årene, har det vært nokså stille fra Økokrim. Etter at Riksadvokaten i vår ba politiet prioritere denne typen kriminalitet, har det vært et ønske fra politihold at Økokrim markerer seg med noen større slike saker.

- Vi har bestemt oss for å trappe opp samarbeidet mellom Økokrims team på miljøkrim, som har mye kontakt med Arbeidstilsynet, og skatte- og konkurranseteamet, som har mye kontakt med skatteetaten. I tillegg vil vi øke bistanden til lokale politidistrikter som etterforsker denne typen kriminalitet, sier Nordeng.

Mer samarbeid enn før

Han forteller at Økokrim i løpet av det siste året har samarbeidet stadig mer med Kripos om slike saker.

- Vi har godt samarbeid med Kripos. De er for eksempel gode på menneskehandel og narkotika. Vi er gode på pengespor, og er flinke til å kjøre saker.

Økokrim bistår i disse dager Kripos og politidistriktene i **Lime-saken**, der det er snakk om både menneskehandel, narkotikaomsättning og økonomisk kriminalitet.

I midten av oktober tok Økokrim ut **saksene mot Selvaag Bolig** og en polsk underleverandør, et større barsnotert selskap fra Polen. Saken gjelder arbeidet på det store

Bjermåsen-prosjektet på Sandre Nordstrand i Oslo, der det bygges billige startboliger ved hjelp av moduler fra Polen.

- Det er mistanke om at den polske underleverandøren har jukset med identiteter og antall arbeidstimer. Dette kan også ha konsekvenser for skatt og avgift. Selvaag Bolig er sikket etter byggherrefor skrifen. Oppdragsgiver har ansvar for å påse at underleverandøren følger reglene, forklarer Nordeng.

Beleilig gammel sak

Fredag kom tilståelsesdommen i en Økokrim-sak mot en 60-åring fra Kristiansund. Han er dømt for heleri, knyttet til svart arbeid for 58 millioner kroner i byggebransjen, i tillegg til momssvindel.

60-åringen organiserte en pool av svart betalte arbeidere. Avlenningen skjedde ved at tomme selskaper fakturerte for jobben, for så å ta ut pengene kontant.

Virksomheten stanset ved pågripelser i 2007 og flere andre er tidligere dømt i samme sakskompleks. 60-åringen ble tiltalt allerede i 2008, men stakk av og ble etterlyst via Interpol. I vår ble han funnet av Interpol i Kenya, der han levde med falsk identitet, og i juni hentet hjem til varetekt i Norge.

60-åringen la deretter kortene på bordet, og fikk en dom på tre års fengsel. Han ble også fradømt muligheten til å drive næringsvirksomhet for alltid. Ifølge Nordeng ville det uten tilståelse vært snakk om fem års fengsel.

- Saken er gammel, men dommen kom beleilig for oss nå. Det er viktig at retten markerer at man risikerer lange fengselsstraffer for denne typen skatte- og avgiftskriminalitet, understreker Nordeng.

Kjent, gammel metode

Metoden som er benyttet i det norsk-svenske nettverket omkring 60-åringen fra Kristiansund, er den samme som blir benyttet av **de albanske malernettverkene** Aftenposten har omtalt. Svart arbeid skjules ved hjelp av fakturering fra fiktive underleverandører.

- Det er en gammel og kjent metode. Vi hadde slike saker for 25 år siden også. Forskjellen nå er at kriminaliteten er blitt mer internasjonal og bedre organisert. Det er krevende når de tar i bruk falske identiteter, fastslår Nordeng.

- **Kriminelle nettverk med opprinnelse fra Balkan ruller nå opp av i Norge. Er det også mange nordmenn som deltar i dette?**

- **Jeg kan ikke tenke meg at man kan drive kriminelle nettverk av en viss størrelse i Norge uten samarbeid med nordmenn. Vi ser at nordmenn ofte opptrer i rådgiverroller og er tilretteleggere, sier Nordeng.**

Føreløp er ingen aktører i slike arbeidskrimnettverk dømt etter den såkalte "mafiaaparagrafen", § 60 i straffeloven, som definerer "organisert kriminalitet". Domfellelsene går på heleri, utbytte av straffbar handling. Men Nordeng tror at også "mafiaaparagrafen" etter hvert vil komme i bruk mot bakmenn i disse nettverkene.

LES OGSÅ:

■ **Vil nagle edderkopp i nettverk av svarte malere**

HVITVASKING. Norske finansinstitusjoner er pålagt å melde fra dersom de oppdager mistenkelige transaksjoner. Førstestatsadvokat Sven Arild Damslara i Økokrim tar imot hundrevis av meldinger i året.

Bankene varslar om stadig flere forsøk på hvitvasking

4.891 mistenkelige transaksjoner er hittil i år meldt videre til Økokrim fra finansinstitusjonene.

IDA AAMODT-HANSEN

12:48 - 06.11.2014, Oppdatert: 13:49 - 06.11.2014

Hittil i år har banker, forsikringselskap og andre finansinstitusjoner rapportert om hele 37 prosent flere mistenkelige transaksjoner enn på samme tid i fjor.

Totalt har de meldt fra om 4.891 slike transaksjoner så langt i år, viser ferske tall fra Økokrim.

- Det skyldes nok primært at næringen har jobbet med å heve kompetansenivået og blitt flinkere til å finne effektive metoder for å avsløre forsøk på økonomisk kriminalitet, sier førstestatsadvokat Sven Arild Damslara i Økokrim til E24.

Gjennom hvitvaskingsloven er finansinstitusjonene pålagt å ha et effektivt system for å forebygge og avdekke hvitvasking. De er også pålagt å melde fra dersom de oppdager mistenkelige transaksjoner.

- **LES OGSÅ: Luxembourg skal ha hjulpet storselskaper med å unngå skatt**

Kommer til nytte

Rapportene de sender til Økokrim inneholder informasjon om pengespor som kan være avgjørende brikker i arbeidet med å avdekke kriminalitet.

- Det er ingen tvil om at disse rapportene ofte kommer til nytte i straffesaker, sier Damslara, og trekker frem som eksempel det **store halliknettverket som ble avslørt i sommer og for tiden er under etterforskning i Oslo Politidistrikt.**

- Denne saken ble oppdaget blant annet etter en rapport fra en finansinstitusjon.

Finanstilsynet strammer inn på kontantbasert pengeoverføring:

Hawala slaktes av revisor

I fjor sendte lovlige hawalabanker hele 661 millioner kroner ut av Norge. Kapitals undersøkelser viser at brorparten av aktørene får omfattende revisorkritikk og har manglende kontroll med virksomheten. Mens Finanstilsynet sier at de har strammet inn tilsynspraksisen, frykter Økokrim og PST at kriminelle hvitvaskere og terrororganisasjoner utnytter den svake kontrollen.

Den nasjonale risikovurdering for hvitvasking og terrorfinansiering, som ble publisert av Justis- og beredskapsdepartementet i mars i år, uttrykkes bekymring for at de såkalte hawalaaktørene i svært liten grad føl-

ger lovpålagte rapporteringskrav som stilles til pengeoverførere. Kapitals gjennomgang av aktørenes regnskaper viser i tillegg at hele 13 av 17 aktører med tillatelse til å drive slik virksomhet har fått kritikk fra revisor på

grunn av svake rutiner og dårlig kontroll med virksomheten, eller at de aldri har levert et eneste regnskap. Når brorparten av aktørene, nær 80 prosent, tilsynelatende har store problemer med å etterleve normale lover

FOTO: NTB SCANPIX/HØEN

Dette er hawala

Hawala betyr overføring og er betegnelsen på et uformelt verdioverføringssystem bygget på tillit. Slike systemer har lange tradisjoner og benyttes over hele verden. Verdioverføringer skjer raskt og presist og brukes ofte der tradisjonell bankvirksomhet ikke er en mulighet, men det er også et kulturfenomen.

Da det nye regelverket i finansieringsvirksomhetsloven om betalingsforetak trådte i kraft 1. juli 2010, ble det enklere for aktører med slike systemer å oppfylle konsesjonskrav og dermed drive lovlig.

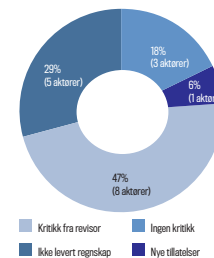
Bakgrunnen var EUs betalingsstøttestreik, som også gir aktører med tillatelse til å drive betalings tjenester i en annen EU- eller EØS-stat adgang til å søke om grensoverskridende virksomhet, etablere filialer eller registrere agenter i Norge eller andre EU- og EØS-stater.

Ifølge Finanstilsynet er det totalt 17 foretak som p.t. har søkt om fornyet tillatelse til å drive pengeoverføring. Av disse har fem fått tillatelsen fornyet, tre fått avslag, men klaget på vedtaket, to har frivillig levert tilbake tillatelsen, mens syv fremdeles er til behandling.

Ifølge Finanstilsynet gjennomførte aktører med norsk konsesjon transaksjoner for 661 millioner kroner i 2013. For den enkelte kan samlet transaksjonsbeleg ikke overstige fem millioner kroner i måneden. Kapitals gjennomgang viser at flere av aktørene i bransjen har dårlig virksomhetsstyring og svake kontroller og har fått kritikk for dette av selskapsrevisor.

Aktørene har etter konsesjonskravene regnskaps- og revisjonsplikt og må rapportere halvårstall til Finanstilsynet. I tillegg må rapporteringskrav under hvitvaskingsloven og til Valutaregisteret følges.

Dårlig kontroll

Politiet er bekymret

Ved å benytte slike systemer for pengeoverføringer er det lett å unndra seg politiets kontroll og oppmerksomhet.

Det sier Martin Børnsen, senior kommunikasjonsrådgiver i Politiets sikkerhetsjeneste (PST). Hawalabankene er kjennetegnet ved uformelle betalingsstrukturer basert på tillit og er ifølge den nasjonale risikoanalysen velegnede for hvitvasking og terrorfinansiering. Tjenestene er kontantbaserte, overføringene raske og transaksjonene vanskelige å spore. Ettersom hawalaoverføringer stort sett går til høyrisikoland med svake sentralmak-

BØR AVSKILTET - De aktørene som ikke driver lovlig skal bli fratatt konsesjonen, sier Sven Arild Damstra i Økokrim på generelt grunnlag.

FOTO: ANDREAS FREDRIKSEN

Kapital 11/2014 67

uttale seg om regnskapet og har valgt

- At vi nå behandler søknader om

ØKOKRIM